

POSUDEK OPONENTA RIGOROZNÍ PRÁCE

Jméno autora práce: Matěj Trávníček

Jméno vedoucího práce: Prof. Dr. Miroslav Novák

Název práce: Personalizované poměrné zastoupení na Novém Zélandu

Rigorozní práce Matěje Trávníčka je zaměřena na téma, které již bylo do jisté míry reflektováno českým politologickým výzkumem. K již publikovaným skutečnostem dodává především podrobnou analýzu fungování současného volebního systému Nového Zélandu, sondu do vývoje volebního systému v této zemi a pak také nejnovější informace týkající se referenda o změně tamního volebního systému. Tyto pasáže je tedy možné považovat za přidanou hodnotu předloženého textu.

Autor prokázal schopnost sledovat dané téma v široké perspektivě a pracovat s daty potřebnými k naplnění cílů práce. Oceňuji zařazení informací o volební historii i přiblížení aktuálního vývoje. Využité metody poskytují až na několik níže zmíněných kritických výhrad vhodné nástroje k poskytnutí plastického obrazu o novozélandském volebním systému a jeho interakci se systémem politických stran. Pozitivně také hodnotím, že autor nepropadá snaze o samoúčelné představení vlastní schopnosti operovat s různými indexy, ale naopak z „rodin“ existujících statistických nástrojů si vždy vybírá ten, který je standardně užíván, aniž by se svojí výpovědní hodnotou dubloval s jiným používaným nástrojem. Schopnost redukce informací na potřebné lze dokumentovat také faktem, že autor nezařazuje velmi obecné pasáže o působení volebních systémů či jejich prvků, pokud nejsou relevantní pro volební systémy, jež byly či jsou používány na Novém Zélandu.

Kritické body směřující k obsahu textu nepovažuji za zásadní, ale spíše za body, jejichž vyřešením bylo možné práci učinit dle mého názoru přehlednější či přesnější. Jejich představením tedy nechci zpochybnit naplnění požadavků na tento typ práce, ale spíše poskytnout určitý materiál k diskusi či k úvahám autorovi, bude-li se v jakékoliv souvislosti věnovat tématu i nadále.

Mám jisté pochyby o pasáži věnované relevanci politických stran na s. 23, kdy buď autor problematiku až příliš zjednodušuje, nebo omezuje svoji pozornost na příliš krátké období. Je-li „současnou dobou“ míněn stav po volbách v roce 2011, jedná se o nadměrnou redukci, neboť stav po jedné volební soutěži ještě nemusí vypovídat o obecných trendech, v opačném případě je otázkou, zda i v předcházejících volbách konaných dle pravidel personalizovaného volebního systému (dále jen MMP) na Novém Zélandu platí teze, že všechny strany zastoupené v parlamentu byly zároveň stranami relevantními dle Sartoriho definice.

Z hlediska zkušeností s MMP v jiných zemích bych rovněž volil zmírnění formulace týkající se konstatované vazby mezi vznikem převislých mandátů a podílem křesel vyhrazených většinové složce (s. 48). Jakkoliv se jedná o faktor, který se na tomto fenoménu relevantním způsobem podílí,

považoval bych za důležitější jiné faktory. Výhradu je ale nutné zmírnit tím, že práce neměla za cíl komparaci s jinými případy a ze zkušeností Nového Zélandu nebylo možné dojít k závěru o míře závažnosti jednotlivých zmíněných faktorů. Za jistou nepřesnost považuji také formulaci na s. 54, která považuje vznik převislých mandátů (resp. nestálý počet členů voleného tělesa) za prvek obecně vlastní MMP. Jak autor konstatuje na s. 55, tak teoreticky je možné snížit pravděpodobnost vzniku těchto mandátů, a navíc zmiňuje i postup, kterým lze (za cenu určitého snížení proporcionality výstupů voleb) vznik těchto mandátů zcela vyloučit. Dodal bych, že některé země, které používaly či používají MMP, operovaly s postupy, které nestálý počet poslanců zcela vylučovaly.

Při popisu použitých indikátorů (různé indexy použité při hodnocení výstupů voleb) nepovažuji za nejšťastnější, že autor na s. 9 jen velmi volně představil, s jakými indexy chce („například“) pracovat. Za vhodnější bych považoval, kdyby jasně deklaroval, které všechny použije (tj. bylo vynecháno slovo například, jež vede k výrazně vyšší vágnosti této pasáže) a také aby u nich uvedl, čemu konkrétně mají v práci posloužit. Za jistou nedotaženost považuji, že použité indexy v některých případech nejsou jasně představeny. Jen u některých je zmíněno, jak se počítají a jaký význam mají dosažené hodnoty. Dle mého názoru měl být při představení indexů autor důsledný a na základě textu či poznámek pod čarou měl i „nezasvěcený čtenář“ vždy zjistit, jak by daný index počítal a co by jím naměřil. Za nejlépe představený považuji profil proporcionality, naopak index efektivního počtu stran za představený nejhůře.

Práce je psána kultivovaným jazykem, který je přístupný čtenáři a zároveň neopouští požadavky odborného stylu. Odkazy na použité zdroje jsou formálně i svým počtem v souladu s požadavky na tento typ textu. Autor pracuje s relevantní literaturou v dostatečném množství potřebném pro naplnění tématu. Kriticky bych se vyslovil jen k tvrzení o absenci podrobnějších popisů novozélandského volebního systému, neboť ten se již stal předmětem několika česky psaných bakalářských či diplomových prací (Dalibor Čaloud, Pavel Piňos). Na druhou stranu se jedná již o starší texty, které nepokrývají vývoj v posledních letech, tj. rozhodně zde nedochází k situaci, kdy by předložená práce neměla dostatečnou přidanou hodnotu kvůli existenci starších textů, jež jsou věnovány podobnému tématu.

V rámci obhajoby bych vedle výše zmíněných podnětů navrhl k diskusi ještě jeden problém, který je spojený s autorovými úvahami o hypotetickém vývoji v případě návratu Nového Zélandu k systému prvního v cíli, resp. pokud by bylo zavedeno alternativní hlasování. Autor považuje za vysoce pravděpodobný návrat k bipartismu. Zde bych ale navrhl, zda nelze považovat za podobně pravděpodobný scénář, že by se systém mohl pohybovat někde na hraně mezi bipartismem a tzv. systémem dvou a půl strany, kde by při vyrovnanějších výsledcích voleb pro obě velké strany hrála roli „jazýčku na vahách“ Maori Party.

Přes určité kritické pasáže posudku považuji za vhodné na závěr uvést, že rigorozní práce Matěje Trávníčka splňuje požadavky kladené na tento typ textu a doporučuji ji k obhajobě.

V Brně dne 13. 3. 2013

Podpis: Jakub Šedo

